

سواد مالی برای همه

www.ketab.ir

دکتر موسی احمدی
محمد جواد صدیقی پاشاکی

انتشارات بورس وابسته به شرکت اطلاع رسانی و خدمات بورس
دفتر: تهران، خیابان حافظ، نرسیده به جمهوری، بن بست ازهری، شماره ۱۰،
تلفن: ۶۴۰۸۴۰۰۰
نمایشگاه و فروشگاه: تهران، میدان ونک، خیابان ملاصدرا، شماره ۲۵
تلفن: ۶۴۰۸۴۹۲۶، دورنگار: ۸۸۶۴۸۱۹۲
تارنمای انتشارات: www.boursepub.ir
رایانامه: info@boursepub.ir

- سواد مالی برای همه
- نویسنده: موسی احمدی، محمد جواد صدیقی پاشاکی
 - ناشر: انتشارات بورس وابسته به شرکت اطلاع رسانی و خدمات بورس
 - طراح جلد: یاسین بی زاده
 - چاپ اول: ۱۳۹۸
 - قیمت: ۴۰/۰۰۰ تومان
 - شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
 - چاپ و صحافی: جنگل
 - شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۸۷۲-۷۷-۲

همه حقوق محفوظ و درمعلق به نشر است.

سرشناسه: احمدی، موسی، ۱۳۵۶ -
عنوان و نام پدیدآور: سواد مالی برای همه/نویسندگان موسی احمدی، محمدجواد صدیقی پاشاکی.
مشخصات نشر: تهران: شرکت اطلاع رسانی و خدمات بورس، انتشارات بورس، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری: ۲۵۰ص.
شابک: 978-600-7872-77-2
وضعیت فهرست نویسی: فیا
یادداشت: کتابنامه.
موضوع: سواد مالی / Financial literacy
شناسه افزوده: صدیقی پاشاکی، محمدجواد، ۱۳۶۶- / Sedighi pashaki, Mohammad javad
شناسه افزوده:
شناسه افزوده: شرکت اطلاع رسانی و خدمات بورس، انتشارات بورس
شناسه افزوده: Company Information Exchange Services. Publication Exchange
رده بندی کنگره: ۱۳۹۷ ۹۳۳/۳ GH۹۷۱
رده بندی دیویی: ۳۳۲/۰۲۴
شماره کتابشناسی ملی: ۵۴۶۸۸۲۹

فهرست

۱	فهرست
۱	سخن ناشر
۳	پیشگفتار
۹	مقدمه
۱۲	جنبه سمر مالی
۱۳	هرم مدیریت مالی شخصی
۱۴	برنامه ریزی مالی و اساس خوشبختی
۱۹	فصل اول: ارزش، ارزش
۱۹	هدف قراردادن حرفه مناسب
۲۲	هزینه های آموزشی در مقابل مزایای آن
۲۴	وام های دانشجویی
۲۵	قابلیت های خود را برای عرضه در بازار افزایش دهید
۲۶	برای خود رزومه ایجاد کنید
۲۷	مصاحبه
۳۱	پیدا کردن کارفرمای مناسب
۳۱	نمایشگاه های کار
۳۱	دوره های کارآموزی
۳۲	دانشگاه
۳۲	شبکه ارتباطی و روابط عمومی
۳۲	اینترنت
۳۳	روزنامه ها
۳۳	شرکت های خاص
۳۵	فصل دوم: اهمیت پس انداز
۳۶	معجزه نرخ بهره مرکب

۳۹	تورم
۴۱	بودجه‌بندی
۴۲	برنامه‌های پس‌انداز مداوم
۴۴	خرید اولین خانه
۴۸	هدف از بازنشستگی
۵۱	فصل دوم : سرمایه‌گذاری
۵۱	شاخص‌های مورد نیاز برای سرمایه‌گذاری
۵۲	نرخ بهره
۵۳	لایبور
۵۴	اوراق خزانه
۵۴	شاخص اس‌اند پ ۵۰۰
۵۵	نمودار ۳,۱ شاخص ۵۰۰-۲۰۰۰
۵۶	میانگین صنعتی داو جونز
۵۷	شاخص مرکب نزدیک
۵۸	شاخص ام اس سی آی
۵۹	شاخص‌های بازار سهام در ایران
۵۹	شاخص‌های بازار بورس ایران
۶۰	شاخص صنایع
۶۱	شاخص بورس (قیمت و بازده نقدی)
۶۱	شاخص بازده (سود) نقدی
۶۲	شاخص بازار فرابورس
۶۳	محصولات بانک‌ها
۶۳	حساب جاری
۶۴	حساب پس‌انداز بانکی
۶۶	گواهی سپرده
۶۷	سرمایه‌گذاری‌های با درآمد ثابت
۶۹	نمونه‌هایی از سرمایه‌گذاری‌های با درآمد ثابت
۶۹	مستمری (بیمه عمر و سرمایه‌گذاری)

۶۹	اوراق خزانه
۷۰	اوراق قرضه
۷۲	اوراق بهادار با پشتوانه رهنی
۷۴	بازده در برابر نرخ بهره
۷۶	منحنی بازده
۷۸	سهام
۷۹	سهام عادی
۸۰	سهام ممتاز
۸۱	مواردی که باید در مورد بازار سهام بدانید
۸۱	نماد معاملاتی
۸۲	قیمت درخواستی
۸۲	قیمت پیشنهادی
۸۲	کارمزد معاملات
۸۳	سفارش به قیمت بازار
۸۳	سفارش به قیمت محدود
۸۳	سفارش جلوگیری از زیان
۸۴	سفارش روزانه
۸۴	سفارش معتبر تا لغو
۸۴	صندوق های سرمایه گذاری مشترک
۸۴	انتخاب صندوق سرمایه گذاری مشترک مناسب
۸۶	ارزش خالص دارایی
۸۶	اندازه گیری بازدهی صندوق سرمایه گذاری مشترک
۸۷	ساختمان و زمین
۸۹	اهرم
۹۰	مصونیت در برابر تورم
۹۰	منافع ناشی از تنوع پرتفوی
۹۱	مشتقات مالی
۹۱	قراردادهای آتی

۹۲..... قرارداد اختیار معامله:

۹۴..... سوآپ

۹۸..... صندوق‌های تأمین (صندوق‌های پوشش ریسک)

۱۰۰..... کالاهای اساسی

۱۰۳..... فصل چهارم: اصول سرمایه‌گذاری

۱۰۶..... میزان تنوع یک سرمایه‌گذاری

۱۰۷..... نقدینگی سرمایه‌گذاری

۱۰۸..... نوع اوراق بهادار

۱۰۹..... متنوع‌سازی پرتفوی سرمایه‌گذاری

۱۰۹..... تنوع سرمایه‌گذاری به صورت دسته‌بندی دارایی‌ها

۱۱۱..... متنوع‌سازی پرتفوی بر اساس منطقه جغرافیایی

۱۱۲..... متنوع‌سازی بر اساس صنعت

۱۱۳..... متنوع‌سازی بر اساس سرسید

۱۱۴..... متنوع‌سازی بر اساس صادر کننده اوراق

۱۱۷..... مثال‌های مختلفی از تنوع سرمایه‌گذاری

۱۱۹..... اهداف سرمایه‌گذاری شخصی

۱۲۰..... ریسک‌پذیری

۱۲۱..... حفاظت از سرمایه

۱۲۱..... درآمد جاری

۱۲۲..... افزایش ارزش سرمایه

۱۲۲..... نقدینگی

۱۲۳..... توازن مجدد پرتفوی

۱۲۷..... فصل پنجم: بدهی

۱۲۸..... بدهی خوب در برابر بدهی بد

۱۲۹..... بدهی خوب

۱۳۰..... بدهی بد

۱۳۱..... پول دیگران

۱۳۳..... اهمیت امتیاز اعتباری

۱۳۶.....	پیشگیری از سرقت شناسه ملی.....
۱۳۹.....	کارت‌های اعتباری.....
۱۴۱.....	اصطلاحات کلیدی تأمین مالی.....
۱۴۱.....	نرخ بهره (سود).....
۱۴۳.....	نسبت وام به ارزش وام ام‌دهندگان بر اساس نسبت وام به ارزش یا ر!.....
۱۴۳.....	تاریخ سررسید وام.....
۱۴۴.....	برنامه زمانی استهلاک.....
۱۴۵.....	وام‌های مصرفی.....
۱۴۸.....	تأمین مالی اولین مسکن.....
۱۵۳.....	فصل ششم: ملاقات مالیاتی.....
۱۵۳.....	مالیات بر عاید سرمایه در مقابل مالیات بر درآمد.....
۱۵۵.....	مالیات بر درآمد.....
۱۵۷.....	مالیات بر سود سرمایه.....
۱۶۱.....	فصل هفتم: بیمه.....
۱۶۲.....	بیمه چیست؟.....
۱۶۵.....	بیمه مسئولیت.....
۱۶۶.....	بیمه ساختمان.....
۱۶۷.....	بیمه اتومبیل.....
۱۶۸.....	بیمه سلامت.....
۱۷۰.....	بیمه از کارافتادگی.....
۱۷۲.....	بیمه عمر.....
۱۷۳.....	بیمه کسب و کارها.....
۱۷۳.....	املاک.....
۱۷۳.....	مسئولیت.....
۱۷۴.....	کارمندان.....
۱۷۴.....	بیمه غرامت کارگران.....
۱۷۵.....	از دست دادن درآمد.....
۱۷۵.....	تجزیه و تحلیل هزینه و فایده.....

فصل هشتم: کارآفرینی ۱۷۷

ایده بزرگ ۱۷۸

ساخت یک طرح تجاری ۱۸۰

جزئیات محصول ۱۸۳

تجزیه و تحلیل بازار ۱۸۴

مالد ۱۸۴

بازاریابی ۱۸۵

تامین مالی ۱۸۶

راهبرد خروج ۱۸۶

ارزیابی مالی ۱۸۶

کارکنان ۱۸۹

یافتن منابع مالی ۱۸۹

منابع جذب سرمایه‌گذاری از طریق انتشار سهام ۱۹۰

شرکاء و اعضای هیات مدیره ۱۹۰

خانواده و دوستان ۱۹۱

سرمایه‌گذاری که در کسب و کارهای نوپا وارد می‌شوند ۱۹۱

مراحل تأمین مالی ۱۹۲

تأمین مالی در مرحله ایده ۱۹۲

مرحله شروع به کار ۱۹۳

مرحله اولیه تأمین مالی ۱۹۳

مرحله دوم تأمین مالی ۱۹۳

مرحله سوم تأمین مالی ۱۹۴

حفاظت از سرمایه‌گذاری ۱۹۴

فصل نهم: علم اقتصاد ۱۹۷

رکود ۱۹۸

کسری بودجه و مازاد بودجه ۲۰۰

سیاست‌های مالی ۲۰۴

سیاست‌های پولی ۲۰۶

۲۰۶.....	عملیات بازار باز.....
۲۰۷.....	سپرده قانونی بانک‌ها.....
۲۰۸.....	نرخ بهره (سود).....
۲۰۸.....	ارزهای خارجی.....
۲۱۲.....	رونق و رکود.....
۲۱۴.....	شاخص‌های اقتصادی پیشرو.....
۲۱۵.....	شاخص‌های اقتصادی پیرو.....
۲۱۷.....	فصل نهم: ۱۰ اشتباه رایج که نباید انجام داد.....
۲۱۷.....	۱- انتخاب شغل نامناسب.....
۲۱۸.....	۲- هیچ وقت پس انداز کردن را فراموش نکنید.....
۲۱۸.....	۳- بدهی زیاد.....
۲۱۹.....	۴- سرمایه‌گذاری مدیجانی و احتیاطی.....
۲۲۰.....	۵- تنوع کم در پرتفوی.....
۲۲۱.....	۶- نادیده گرفتن بیمه عمر و سرمایه‌گذاری.....
۲۲۱.....	۷- سرمایه‌گذاری محافظه کارانه.....
۲۲۲.....	۹- نداشتن بیمه.....
۲۲۲.....	۱۰- فریب خوردن.....
۲۲۵.....	فصل دوازدهم: نمونه بودجه خانوار.....
۲۲۵.....	مقدمه.....
۲۲۶.....	اهداف.....
۲۲۷.....	درک اصول بودجه‌بندی موفق.....
۲۲۸.....	ایجاد و اجرای یک بودجه.....
۲۲۸.....	مرحله ۱: بدانید که می‌خواهید چه کاری را انجام دهید.....
۲۲۹.....	مرحله ۲: شناسایی هزینه‌ها (هزینه‌های خود).....
۲۳۳.....	مرحله ۳: ایجاد یک بودجه‌بندی نقدی (یک روش بهتر).....
۲۳۴.....	مرحله ۴: اجرای بودجه‌بندی.....
۲۳۶.....	مرحله ۵: مقایسه بودجه خود با مخارج واقعی.....
۲۳۶.....	محاسبه ثروت خالص‌تان با استفاده از یک ترازنامه شخصی.....

- ۲۳۷..... دارایی‌ها: آنچه که مالکش هستید
- ۲۴۱..... بدهی‌ها: آنچه که شما بدهکارید
- ۲۴۳..... ایجاد یک صورت سود و زیان شخصی و استفاده از آن برای تحلیل مخارج شخصی
- ۲۴۴..... درآمد: جریان‌های ورودی نقدی
- ۲۴۴..... مخارج: جریان‌های خروجی نقدی
- ۲۴۵..... استفاده از نسبت‌ها برای تحلیل مخارج
- ۲۴۹..... خلاصه

پیشگفتار

انسان با در هر مرحله مختلف زندگی نیازهای مالی متفاوتی دارند. ماهیت و میزان نیازهای مالی انسان بنا به گذشت زمان از بدو تولد تا هنگام بازنشستگی و پس از آن تغییر می‌کند. هر شخصی، برنامه مالی مختص به خودش را در طول زندگی دنبال می‌کند اما با دقت در زندگی اقشار مختلف مردم متوجه می‌شویم که عمر مردم از الگوی مالی مشابهی در طول زندگی خود پیروی می‌کنند. این موضوع به عوامل مختلفی در زندگی اشخاص بستگی دارد. هر شخصی با توجه به اهداف مالی که برای خود در زندگی در نظر می‌گیرد، برنامه مالی خاصی را برای رسیدن به این اهداف طرح‌ریزی و اجرا می‌نماید. اشخاص می‌توانند با پیروی و اجرای مناسب برنامه مالی خود، با مشکلات مالی کم‌تری در زندگی مواجه شوند. هر چه اهداف و برنامه‌های مالی اشخاص دقیق‌تر و به‌صورت مکتوب، منسجم و پیگیری شود، ایشان از استاندارد زندگی مناسب‌تری برخوردار خواهند بود. ارزش‌های شخصی، اهداف، انتخاب‌های شخصی، رخدادهای مهم زندگی، سبک زندگی و نیازهای منحنی عمر از جمله عواملی هستند که برنامه مالی افراد را تحت تأثیر قرار می‌دهد. از این‌رو برنامه مالی باید به‌صورت مستمر

مورد بازنگری قرار گیرد.

سبک زندگی شخص، تحت تأثیر عواملی همچون ارزش‌های شخصی، اهداف، انتخاب‌های شخصی، رخدادهای مهم زندگی و نیازهای منحنی عمر افراد می‌باشد. هرگونه تغییر در سبک زندگی، مستلزم تغییر یا بازنگری در برنامه مالی می‌باشد. افراد به عنوان مثال، ممکن است شغل خود را تغییر دهند، شغل جدیدی را انتخاب کنند و یا تشکیل خانواده دهند. مثلاً برنامه مالی یک شخص ۴۰ ساله بدون فرزند بسیار متفاوت‌تر از برنامه مالی یک شخص ۶۰ ساله با دو فرزند می‌باشد. برخی از موضوعاتی که موجب تغییر شرایط سبک زندگی و در نتیجه، برنامه مالی افراد می‌شوند مشتمل بر وضعیت تاهل، وضعیت اشتغال، میزان درآمد، سن افراد خانواده، تعداد افراد تحت تکفل، وضعیت اقربا، تحصیلات و وضعیت سلامت جسمی اعضای خانواده می‌باشد.

اگر چه هر فردی، برنامه مالی مشخص به خود را دارد اما اغلب افراد از الگوی منحنی عمر مالی مشابهی پیروی می‌کنند. منظور از منحنی عمر، مراحل است که هر فرد در برهه‌های مختلف زمانی عمر خود، آن‌ها را پشت سر می‌گذارد. هرم مدیریت مالی شخصی، شامل سطوحی در ایجاد یک برنامه مالی با مدیریت مناسب و متوازن تأثیرگذار است. پایین‌ترین سطح این هرم، شامل نیازهای پایه‌ای مالی است. در مرحله میانی، به جمع ثروت پرداخته شده و در بالای هرم به توزیع ثروت به عنوان برنامه نهایی مالی پرداخته می‌شود. این هرم بر سلسله مراتبی استوار است که تصمیم‌گیری در هر سطح بر سطوح دیگر آن اثر می‌گذارد. هر چه یک شخص از این هرم بالاتر می‌رود برنامه مالی وی پیچیده‌تر می‌شود. این موضوعات و مفاهیمی که شخص باید در طرح‌ریزی مسایل مالی زندگی

خود در نظر بگیرد در زمره سواد مالی طبقه‌بندی می‌شوند.

برخی اوقات سواد مالی، به موضوعی پیچیده تبدیل می‌شود به طوری که نمی‌توانیم بگوییم آیا کارهایی که انجام داده‌ایم درست بوده و یا آیا در مسیر درست قرار داریم. در این کتاب تلاش شده، مجموعه‌ای از مفاهیم را در زمینه مالی بر اساس موضوعاتی که در کشور ای دیگر وجود داشته ارائه نموده و به صورت ویژه مابه‌ازای آن در کثرمان مورد بحث و بررسی قرار گیرد. این موضوع باعث می‌شود خواننده ضمن آشنایی با معانی مفاهیم، ضرورت وجودی و مابه‌ازای عینی آن را نیز درک کند.

کتاب حاضر در ۱ فصل تدوین شده است. فصل اول با کلیات سواد مالی، تنظیم شده است. در بخش اول، مبانی نظری سواد مالی تبیین شده است. در بخش دوم، تاریخچه و اهمیت سواد مالی تشریح شده است. در بخش سوم نمونه‌های اجرا شده با سواد مالی مورد بررسی قرار گرفته است. در بخش چهارم فصل، به بررسی مدیریت سواد مالی در سطح خانواده‌ها پرداخته است.

فصل دوم، به ارزش آموزش و تحصیلات به عنوان بخشی از زندگی مالی افراد پرداخته است. در این فصل، مباحث مختلفی از جمله چگونگی انتخاب شغل، هزینه فایده آموزش، بورسیه‌های تحصیلی، تکنیک‌های مصاحبه شغلی و ایجاد سابقه شغلی مناسب مورد بحث قرار گرفته است. در این فصل، نرخ بهره مرکب، تورم، بودجه‌بندی، خرید اولین خانه و بازنشستگی مباحثی هستند که اهمیت پس‌انداز کردن را بیش از پیش مشخص می‌کند. در فصل سوم، با عنوان سرمایه‌گذاری، مباحث شاخص‌ها و معیارهای مورد نیاز برای سرمایه‌گذاری، شاخص‌های بازار سهام،

سرمایه‌گذاری‌های با درآمد ثابت، اوراق بهادار با پشتوانه رهنی، منحنی بازده، انواع سهام، صندوق‌های سرمایه‌گذاری، ساختمان و زمین پرداخته شده است. فصل چهارم؛ اصول سرمایه‌گذاری شامل ریسک در برابر بازده، نقدینگی یک سرمایه‌گذاری، متنوع‌سازی پورتفوی و انواع سرمایه‌گذاری را مورد بحث قرار داده است. فصل پنجم، انواع بدهی، امتیاز اعتباری و کارهای اعتباری را بررسی نموده است. فصل ششم به مالیات و برخی قوانین مالیاتی پرداخته است. فصل هفتم به مسئله بیمه در مدیریت مالی شخصی پرداخته است. انواع مختلف بیمه و هزینه فایده خرید بیمه نامه در این فصل بررسی شده است. فصل هشتم به موضوع کارآفرینی پرداخته است. در این فصل از یک ایده تا تأمین مالی و اجرای آن بررسی شده است. فصل نهم، به موضوع علم اقتصاد پرداخته است. اصولاً افراد برای مدیریت مالی شخصی باید نیات علم اقتصاد را بدانند. در این فصل موضوعاتی همچون رکود و رونق، سیاست‌های مالی و پولی و انواع ارزها بررسی شده است. فصل یازدهم اشتباهات رایج در سرمایه‌گذاری را معرفی نموده است. در نهایت فصل دوازدهم نیز یک نمونه از بودجه‌نویسی را ارائه نموده است.

کلیه پژوهشگران، صاحب‌نظران دانشگاهی، مدیران دستگاه‌های اجرایی دولتی و شرکت‌های بخش خصوصی، قانون‌گذاران، دانش‌پژوهان و متخصصین حوزه مدیریت مالی، تأمین مالی، مدیریت ریسک و خانواده‌ها در کشور می‌توانند از مطالب مندرج در این کتاب استفاده نمایند.

در پایان از کلیه اساتید، صاحب‌نظران و اندیشمندانی که ما را در تنظیم و تدوین این کتاب یاری نمودند کمال تشکر را داریم. به خصوص انتشاران سازمان بورس و اوراق بهادار کشور که با تشویق‌های خود ما را در تدوین

کتاب حاضر یاری نمودند کمال تشکر را دارد. امید است کتاب حاضر که نتیجه چندین سال مطالعه و تبادل دانش با اساتید مطرح داخلی و بین‌المللی است توانسته باشد زمینه توسعه سواد مالی و اجرایی‌شدن آن را در کشور فراهم کند.

دکتر موسی احمدی^۱

استادیار و عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد ابهر

محمد جواد صدیقی پاشاکی^۲

دانشجوی دکتری اقتصاد دانشگاه عدالت

1. musa.ahmadi@mail.com

2. Sedighi.mj@gmail.com